

A VADVÉDELMI KERÍTÉSEKRŐL

ANTAL CSANÁD
tanársegéd (PTE ÁJK)

A középkori Francia királyságban eltiltották a jobbágyokat a kerítésépítéstől, mivel az akadályozta volna az akkori kultúrának megfelelő falkával, lóhátról történő vadászatot.¹ Az adófizetésre kötelezettek kettős teher nehezedett: nem védekezhetek megfelelően a vadak és a vadászok kártétele ellen sem, és ez a korban viszonylag sűrűbben lakott területen már komolyabb terhet jelentett.

Aztán jöttek a polgári és ipari forradalmak, a vadonok benépesültek, elszigetelődtek egymástól, a vadászok leszálltak a lóról, és az egykori vidám nemesek jellemzően már szerződésben rögzített munkaidőkeretben dolgoznak. Nincs már idő a vad után menni, s a derék polgárok egy jó része az egykori királyok mintájára szabadidejében vadaskertekbe zárt nagyvadakat „abajgat”. Az itt koncentrálnak a vadak miatt időnként más területet kerítenek be – amíg az előző regenerálódik –, egyszóval a vadászat kezd hasonlítani a nomadizáló állattartásra, ami – mint tudjuk – nagyrészt átadta helyét a belterjes, gépesített technológiának; s talán nem lehetetlen, hogy a jelenleg még sportnak titulált vadászat disznóöléssé „szelídül”.

Madách falanszter jelenetében már csak két háziállat található, és ez a veszély bizony a vadakat is fenyegeti: visszatelepülő, tulajdonképpen őshonos ragadozó-jától, az aranyakáltól sokan féltik az őzállományt (egyesek a szarvas, a disznó és a juh állományt is). Hogy e legfölbjebb 16 kg-os jószág mi mindenre képes, az konkrét számokban is kefejezhető. Bár az egyes vélemények igen eltérőek nagyvad fogyasztásának mértékét illetően, tájékoztatásul utalnék a dr. Lanszky József vezetésével 2000-2004 között végzett ormánsági vizsgálatra, mely szerint összes táplálékának átlag 2%-a volt szarvasféle.² Baranya megyében – mely országos viszonylatban különösen, 2012-ben hozzávetőlegesen 1558 sakállal

¹ DĚKÁN István: *Kalandozás a vadászat történetében*. Budapest, Magvető, 1972. 58.

² *Emlős ragadozók Magyarországon*. (szerk.: Heltai Miklós) Budapest, Mezőgazda, 2010.

volt „fertőzött” – az őz becsült létszáma 15 000 példány.³ Ha feltételezzük, hogy az általa fogyasztott nagyvadakat senki nem mérgezte, csapdázta, nem ütötte el, nem sebezte vadászat során, nem pusztult éhen-szomjan, nem fagyott meg, és makk egészségesen élt világ életében, egyszóval, ha mindet a sakál ejtette el, a számbeli veszteség akkor sem túl jelentős. A védtelen gidán, borjún és a részben védtelen malacon kívül ami zsákmányt elfogyaszt, azzal az állományok hosszú távú egészségét és egyes kimutatások szerint vadászati értékét is javítja. Mi az mégis, ami az ellenszenvet ennyire megnövelheti? Egy 15 kg-os zsigerelt „átlagőz” megszorozva egy átlagos, 1000 Ft-os felvásárlási árral 15000 Ft-os ebéd a sakál(ok)nak. Viszont egy sakál elejtése *nem jelent akkora bevételt* a vadászatra jogosultnak, mint az általa elfogyasztott táplálékállatoké (a védett farkas, vagy hiúz esetében ez az arány még rosszabb, így néhány példányt leszámítva tartós megtelepedésük esélytelen⁴). S ha tekintetbe vesszük, hogy a vadból származó jelentősebb bevétel nem a hús értékesítéséből származik, a matematika látszólag még inkább a sakál ellen szól. Ejtsünk tehát néhány szót:

1. A gazdálkodásról

A vadászatra jogosult vadgazdálkodást, és szűkebb értelemben vett vadászatot folytat, mely fokozott veszéllyel járó tevékenység. Mint gazdálkodó, a bevételeiből él:

A földtulajdonosi közösségben vadászó tulajdonosok *többslet-használati díjat* fizetnek, egyesület, vagy gazdasági társaság (mezőgazdasági) *haszonbérleti díjat*. Az egyesületi tagok általában belépési és éves tagdíjat fizetnek. Ezen felül meghatározott számú és fajú vad elejtésére *bérvadászati szerződés* köthető (általában terület nélküli vadásztársasággal, vagy természetes személlyel). A vendégvadász pedig vadászbarátsággal viszonyoz, ami adott esetben az olcsó kombájntól az ingyen zergéig sokmindenre beváltható...

Régi és szerteágazó szakmai vita folyik arról, hogy miért esett vissza az ország nagy részén az apróvad állomány (nyúl, fácán, fogoly, víziszárnyas) oly mértékben, hogy bevételi szempontból már nem jelentősek. Általában a fő okot – mivel élőhelyük döntően mezőgazdasági művelés alá tartozik – a technológia megváltozásában jelölik meg (fokozott vegyszerhasználat, gépesítés, nagy táblás,

³ Bognár Zoltán Baranya Megyei vadászati felügyelő szóbeli közlése.

⁴ Bővebben: http://vadgazdalkodas.emk.nyme.hu/oktatasi_segedletek/integralt/Ragadozogazdalkodas.pdf

monokultúras termelés).⁵ Eltolódott hát a hangsúly a nagyvadak felé. Ha bérvadászat az elejtő milyen főbb tételekből tevődik össze a gazdálkodó bevétele?

– „*kiülési díj*”: a hivatásos vadász kötelező jelenléte (helyismeret, vadbírálat, utánkeresés stb.), a terepjáróhasználat is része lehet;

– *szállás – vendéglátás*;

– a *trófea díja* (preparálással). Tavaly érmes – tehát tetemesebb bevételt jelentő – gímrika a Baranyában esett körülbelül 1200-nak a 36%-a.⁶ A 10 kg körüliért nagyjából 1,5 millió Ft bevétellel, 11 kg fölött 2,3 millió Ft-al számolhat hozzávetőlegesen a jogosult.⁷ A hozzá tartozó 2 mázsa körüli zsigerelt testtel, és 500 Ft-os (nem bőgő bika) átvételi árral számolva⁸ is jó esetben 100 000 Ft lenne a húsbevétel.

Látjuk tehát, hogy a bevétel a trófeamérettel növelhető leginkább, tehát *trófeacentrikus a gazdálkodás*. „Fejlett” nyugati országokban műtéti, hormonális és takarmányozási beavatkozásokkal az egy állatra jutó trófeaméretet jelentősen meg tudják növelni. Ugyan a világhírű gemenci terület tőszomszédságában elhullva találtak egy 22 kg-os, korallszerű agancsú gímrikát, mely a természetben szinte kizárt, hogy előforduljon⁹ (vagy az erre hajlamot mutató bikát már több éve kellett volna ismernie a társaságnak), szerencsére hazánk még nem lépett az orvosi beavatkozás útjára; marad tehát az *állomány növelése*. Ebben az esetben viszont a vadkár aránytalanul megnövekedik, mert több agancsra nemcsak több bika, de több tehén is jut (a rénszarvas egyik előnye, hogy ott a tehén is visel agancsot).

2. Túlszaporodott-e a vadállomány?

A kérdésre többféle válasz adható:

Az 1993/610 BH-ban szereplő peres felek vadkárátalány fizetési szerződést kötöttek. A kár megállapítását követően a földhasználó mégis követelte az ezen felüli kárának a megtérítését. A bíró átvágta a gordiuszi csomót: bár az alperes károsítás be nem következte esetén is kötelezett volt az átalánydíj fizetésére a szerződés alapján, a kár mértékét mégis figyelembe vette a felperes javára –

⁵ Bővebben: http://vadgazdalkodas.emk.nyme.hu/kutatasok/MAGYAR_FOGOLYVEDELMI_PROGRAM.pdf

⁶ Bognár Zoltán Baranya megyei vadászati felügyelő szóbeli közlése.

⁷ <http://www.hungarianhunting.hu/gimszarvas-vadaszat.php>

⁸ Bognár Zoltán Baranya Megyei vadászati felügyelő szóbeli közlése.

⁹ <http://www.omvk-tolna.hu/a-termeszet-csodaja-hihetetlen-gimtrofea-235.html>

mintegy értelmetlenné téve e szerződésformát. Az indokolás szerint a vadász-társaság nem tett eleget a törvényben előírt vadkárelhárítási kötelezettségének, így a 'vadeltartó képességet' meghaladó állomány okozta kárért felel.

A Győri Ítéltábla még tovább ment, amikor Pf.III.20.480/2010/5.sz. ítéletében helyben hagyta az elsőfokú bíróság ítéletét: az alperes társaság ugyan a károsítás tudomására jutásától tanúsított kárelhárító magatartást (pl. zöldhajtás – ami külön engedélyhez kötött), és nem merült fel a perben a kilövési terv nem teljesítése sem, a bíróság a károsítás mértékére tekintettel elvárta volna, hogy tarvad (=nem trófeás egyedek) *pótkilövési engedélyt* kérjen az illetékes hatóságtól. Nem fogadta el védekezésként azt a szakértői véleményre alapozott állítást, miszerint adott állomány képtelen ennyi terményt elfogyasztani, lévén, hogy a Vtv. 82.§ szerint a taposás, túrás, rágás kár is megtérítendő. De ki mondja meg, hogy *mennyi a vad?*

A vadállomány becslését a vadászatra jogosult végzi, mely adat alapján az illetékes minisztérium határozza meg a kilövendő vadlétszámot.¹⁰ Ennek alapja egy, a 70-es években vadgazdálkodási körzetenként végzett számítás,¹¹ melynek általánosító eredményeit azóta is erősen vitatják a szakirodalomban. A jogosultnak $\pm 10\%$ eltéréssel bírság terhe mellett teljesítenie kell a tervet. Be kell kalkulálnia egyéb veszteségeket is: vadelütés, orvvadászat, melyek a törvényesen elejtett vadakon felül becslések szerint további 30%-ot jelentenek.¹² Sejtethető, hogy ilyen, s egyéb tényezők milyen irányban befolyásolják a 'létszámot': lehetőleg *alulbecsüli* a vadászatra jogosult.

Ha mégis túlbecsüli az állományt, és a trófea-bírálatnál kiderül, hogy túl fiatal egyedeket is elejtettek a terv teljesítése érdekében (vagy csupán pillanatnyi gazdasági kényszerből), szintén bírságot szabnak ki rá, amelynek mértéke viszont nem vonja el teljesen a megszerezhető hasznot¹³ – magyarul: rövid távon „megéri”.

¹⁰ A tervezés részletszabályai: <http://www.vmi.szie.hu/adattar/tervezes/Uzemterv-utmutato.pdf>

¹¹ <http://ilex.efc.hu/PhD/emk/buzgoj/ertekezes.pdf> 17. oldal, konkrét számok <http://www.vmi.szie.hu/adattar/pdf/minmax.pdf>

¹² Bognár Zoltán Baranya Megyei vadászati felügyelő szóbeli közlése.

¹³ Bognár Zoltán Baranya Megyei vadászati felügyelő szóbeli közlése.

3. Mi tehát a vadeltartó képesség?

a.) Ami a vadásznak bevétel, az a termelőknek kár. Elejtéssel, vagy a területén elhullott vad birtokbavételével tulajdont szerez a vadászatra jogosult, ezért felel a vadkárokért is. Tehát ha több kárt okoz az állomány, mint hasznot, akkor túlszaporodott. Ez az *ökonómiai vadeltartó képesség*, mely egy adott területen létező összes gazdálkodási forma pénzbeli eredményét összegzi.

b.) Ha annyi vad van a területen, amennyi nem okoz kimutatható kárt, nem változtatja meg károsan a növényzetet, a nem vadászható/védett állatok életfeltételeit, akkor biztosan nincs túlszaporodva – ez az *ökológiai vadeltartó képesség*.¹⁴ A legnagyobb gond ezzel a fogalommal az, hogy nagyon nehéz számszerűsíteni, és jogrendszerünk nem is alkalmazza. A Vtv. szerint a mindenkor kár 5%-a önrészként viselendő, de ez – viszonyszám lévén – nem utal a vadeltartó képességre.

Nem mindegy azonban az, hogy ‘hány forintos’ kukoricát eszik meg a vad, s mint tudjuk, a *terményárak* évenként, és éven belül is nagy ingadozást mutatnak. Változnak a *vad szokásai* is: néhány évig a szóját kikerülték a vadak,¹⁵ még taposás kár is alig volt.

E két példa is érzékelteti, hogy a vadlétszám csak egyik összetevője a károsítás mértékének. Minden további fejtegetést fölöslegesség tesz az alábbi ábra.

¹⁴ <http://ilex.efc.hu/PhD/emk/buzgoj/ertekezes.pdf>, 16.

¹⁵ Bognár Zoltán Baranya Megyei vadászati felügyelő szóbeli közlése.

¹⁶ <http://www.vadasz.info.hu/tudomany/nahlik2.html>

4. Az erdei vadkárrok

A Kúrián Pfv. VI. 22.025/2009. számon iktatott ügyben a tényállás röviden a következő volt: az erdőgazdálkodó természetes úton újított fel egy erdőrészt, tehát nem vásárolt szaporítóanyagból (mag, csemete). Ilyen esetben kerítés építésére nem vehető igénybe *állami támogatás*.

Az erdő és vadgazdálkodó is egyetértett abban, hogy a Vtv. 79.§ (1) a.) pontja alapján egyaránt terheli őket a kármegelőzési kötelezettség, mely alapján anyag és munkaerő tekintetében *közösen, utólagos elszámolási igény nélkül* építették meg a kerítést. A később mégis bekövetkező kár megtérítését követelte az erdőszet. A vadászatra jogosult pedig 50-50%-os kármegosztást kért ellenkérelmében. Mindkét fél álláspontja furcsának tűnik, ezért szükséges egy rövid kitérőt tenni az ítélet ismertetése előtt.

Természetes környezetében – a létszám kérdését most nem tekintve – hogyan tud a vad kárt tenni? Egy „őserdő” zárt tömbjében kisebb sűrűségben tartózkodik a vad, hiszen táplálékát inkább az erdőszélek cserjéi, vagy az ott dúsabb aljnövényzet jelenti, s inkább csak makkolni veszi be magát a „javafák” közé. A *véghasználatra* (tarvágás) alapozott erdőgazdálkodás miatt nem elszórtan találhatók a csemeték, hanem nagy tömegben koncentráltan (telepítés esetén méginkább), melyre a vadállomány is összpontosul. Az egyre fiatalodó faállomány kevesebb makkot terem, így a kieső mennyiséget is zöld növényi részekkel kell pótolniuk. 3 Ha-nál kisebb telepítést jobban veszélyeztet a vad, de minél nagyobb egy irtás, annál nagyobb az aszálykár. A „biomassza” erőművek folyamatos tüzelőanyag igényének, valamint a fokozódó járműforgalomnak is köszönhetően a vad *nagyobb zavarásnak van kitéve*, mely feszültséget gyakran a kéreg hántásával vezet le. A másik ok, mely ide vezet, a vadásztársaságok költségkímélési célú etetési gyakorlata: szinte kizárólag nagy keményítő és fehérjetartalmú takarmány hordanak ki (pl. kukorica) és a szarvasfélék a megfelelő emésztéshez szükséges rostmennyiséget hóborítás idején szintén kéreg hántásával fedezik (a szóró környékén összpontosulva).¹⁷

Egyre nagyobb az igény a *papír ill. rostfára* is. Főként ártéri erdőkben jellemzően nemes nyárasokat létesítenek, melyek nem csak, hogy alacsony (faültetvény-szerű) élőhelyi értékkel bírnak, de idősebb korukban is könnyebben károsítja a vad (vékony, esetleg nagy cukortartalmú kéreg).¹⁸

¹⁷ http://www.vadkar.hu/p/konyv02.html;EL_133_1998_05_156-160.pdf

<http://erdeszetilapok.oszk.hu/01234/pdf/>

¹⁸ <http://ilex.efe.hu/PhD/fmk/fehersandor/disszertacio.pdf>

Marad tehát a vad életterét csökkentő be (vagy inkább ki)kerítés, mint szükséges rossz. Hogy juthat mégis be a vad? Lehet, hogy bent maradt, mivel nem hajtották ki, de egyszerűen be is törhet, ha túl nagy vagy sok területről van szó, és nem tudja, hogy 'ki- vagy bezárták'. A bekerítő *áthárítja* a vadkárt a többi területre (!), ezért tulajdonképpen állami támogatással használható kétélű fegyverről van szó.¹⁹ A másik lényeges kérdés, hogy vadkár esetében mi jöhet szóba a törvényi 5%-on felül.

5. Kármegosztás?

A Pécsi Ítéltábla Gf. IV.30.106/2011/3. sz. ítéletében gyümölcsösben történt károsításról döntött. Az egyébként bekerített ültetvényben bekövezett vadkár esetén az 5%-on felül további 20% viselésére kötelezte a bíróság a gazdálkodót a kerítés rossz állapotára (?) hivatkozással.

Bekerített erdőtelepítésben esett vadkarról döntött a bíróság a BH 2000/484. sz. ügyben – az eset annyira hasonló a fentebb említetthez, hogy az 50-50%-os kármegosztás elvét egyenesen innen merítette a Kúria Pfv. VI. 22.025/2009 sz. ítéletének alperese. Ezt az elvet támogatja az 1996. LIV. 46.§ (Etv.)rendelkezése, mely alapján az erdőgazdálkodó „köteles az erdőt veszélyeztető káros hatások kártételének *megelőzéséhez* és az ellenük való védekezéshez szükséges intézkedések megtételére”. Ezen kívül a Vtv. 79. §-ának (1) bekezdésének a) pontja értelmében köteles a vadkár elhárításában, illetőleg csökkentésében *közreműködni*.

A jogi csavar viszont csak most következik: a Kúria (Pfv. VI. 22.025/2009) abból a tényből, hogy természetes erdőfelújítás esetén nem jár állami támogatás a bekerítéshez, azt a következtetést vonta le, hogy ebben ez esetben a *rendes gazdálkodás körét meghaladó* tevékenység a kerítésépítés (amire nem is kötelezhető az erdőgazdaság), és amelyért a Vtv. 97.§ (2) bek. Alapján költségei megtérítését követelheti. A vadásztársaság viszont a kerítés építéshez nyújtott anyag és munka díját – mely az általa benyújtott szakértői vélemény szerint meghaladta az alperesi hozzájárulást – (mint kárelhárítási költséget) szerette volna beszámítani a felperes vadkár követelésébe.

A bíróság ezek alapján úgy oldotta meg az esetet, hogy mivel a felek az építéskor nem rögzítették, milyen értéken biztosítják a hozzájárulásukat, így utólagos elszámolási szándék nem feltételezhető, az alperes hozzájárulása így

¹⁹ 88/2007 Fm sz. rend Európai Unió Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapjából erdősítéshez nyújtott támogatások igénybeviteléről.

– bizonyítottság hiányában – *nem beszámítható*, köteles a vadkárt megtéríteni. Nem vizsgálta tehát azt sem, hogy a vad hogyan jutott be.

Még egy rövid megjegyzés az ítélethez. Ugyan a bíróság szerint az erdőtelepítés esetében kerítésépítéshez igénybe vehető állami támogatásból az következik, hogy a tényleges bekerítés „kötelező”, a 93/2005. számveteli kérdésben azt olvashatjuk: a kerítés nem része az erdőtelepítésnek, „erdészeti létesítmény”, s mint ilyen, adózási szempontból a telepítés egyéb költségeitől *elkülönítetten kezelendő* „tárgyi eszköz” – érdekes ellentmondás.

Az iménti esetekből az is nyilvánvaló, hogy a vadak „ellen épített” *kerítés tulajdonjoga* nem befolyásolja a vadak által okozott károk megítélését. Hogy a vad mezőgazdasági kártételéhez milyen típusú felelősség kapcsolódik, a Vtv. 75. § szakasza mellett a bírói gyakorlatot figyelembe véve azt mondhatjuk, hogy *a veszélyes üzemnél szigorúbb*: ugyan bizonyos esetekben helye van kármegosztásnak, olyan esettel nem találkozunk, amikor a vadászatra jogosult kimenthetette volna magát.

Egy kerítésnek két oldala van és a két oldalon *szomszédokat* találunk.

A BH 1993/93. sz. ügyben a bíróság a Ptk. 100. §-ra hivatkozva döntötte el azt az esetet, amikor az egyik szomszéd magasra épített konyhaablaka belátást biztosított egy másik telekre. Annak tulajdonosa megmagasította a kerítést, és az ablak előtti szakasz költségét az ítélet szerint átháríthatta az „ablak tulajdonosára”.

A szomszédjog levezethető a *tulajdonhoz való alapjogból*. A háziállat tulajdonosa és a vadak elejtésére jogosult között is kimutatható egyfajta „szomszédjogi” viszony: a Vtv. Szerint a vadász kilőheti a vad életét vagy egészségét veszélyeztető „kóbor(ló)” kutyát, vagy macskát (Vtv. 36. §), azonban, mivel ezzel erőteljesen korlátozza a gazdája tulajdoni jogát, a fokozatosság és arányosság elvét nem hagyhatja figyelmen kívül. Nem vizsgálja viszont többek között az ítélet a gyakorlati megvalósíthatóság kérdéseit, mint ahogy a *vad folyamatos zavarásából* eredő károk kérdését sem.

A BH 2011/87 sz. ügyben illegális erdei hulladéklerakás megakadályozására épült kerítés erdőterület köré. A bíróság megállapította, hogy a Ptk. Alapján megilleti a tulajdonost a *birtokvédelem*, de az erdőgazdálkodásra vonatkozó törvény (1996.LIV.) alapján az építéskor a vadak mozgására is tekintettel kellett volna lennie, melynek elmulasztása miatt a kerítést végül le kellett bontania. Úgy is fogalmazhatnánk, hogy *a vad nem rekeszhető ki* az élőhelyéről. Vagy mégis?

A Kúria Kfv.II.37.401/2008/4. sz. ítéletében a tényállás a következő volt: művelési ága szerint kivett bányatelken szünetelt a bányászati tevékenység, mivel az új műszaki üzemterv engedélyezési eljárása folyt. Időközben észlelte az ille-

tékes Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatósága, hogy a bányatelek egy részén még megtalálható fás terület megfelel az Etv végrehajtási rendelet 93.§-nak, így (ismét) erdőterületté nyilvánította, a bányatulajdonost erdőgazdálkodóként nyilvántartásba vette, és egyben kiszabta rá a megfelelő bírságot. A bíróság mindezt helyben hagyta. Logikus, hogy minden területet tényleges állapota szerint kell kezelni, amire alkalmas, és a *minősítést* folyamatos ellenőrzés mellett *hatóság* tudja megállapítani. Létezik tehát átminősítésre lehetőség.

6. De vajon egy, a vadak elől elzárt terület vadászterület-e?

Egyértelműen azt mondhatjuk, hogy „igen is, meg nem is”. Az 1981.113. BH leszögezi: *„kerítés létesítése, mint a vadkár elleni védekezés egyik módja nem jogellenes cselekmény, és ezért nem lehet indoka az emiatt a bérkilövések csökkenése folytán kiesett árbevétel kártérítésként való megfizetésének.”* –csak az nem érthető ezek után, hogy egyéb vonalas létesítmények (vezetékek, utak) által okozott károkért miért áll fenn polgári jogi felelősség. Mi szükség van szolgalmi jog alapítás ellenértékének megfizetésére vagy kisajátítás esetén a kártalanítás jogintézményére? Miért nem boldogítja a „közérdek” a „tulajdonost”?

Igaz, az élő vad még az *állam tulajdona* (köztulajdon), így a vadásztársaság tulajdonhoz való jogát nem korlátozzák közvetlenül, de a teríték csökkenése egyben azt is jelzi, hogy az állomány maga is csökkenhetett, és ezért – úgy látszik – senki sem felel. (Ezenkívül a terv alatti teríték miatt bírsághozható is, amint azt korábban említettem.)

A vadak jelenléte egyfajta „*köztehernek*” is tekinthető, nem szabadulhat meg egyszer s mindenkorra tőlük a földtulajdonos. Ezenkívül a vadászati jog a földtulajdon elválaszthatatlan része, így amíg a rendelkezési joga megvan, nem mentesülhet teljesen a hozzá kapcsolódó kötelezettségektől sem.

A vad akkor is állami tulajdonban van, ha éppen bekeríteni kívánják. A vadaskertekre helyütt nem térek ki részletesebben, helyette álljon itt egy eset: A Kab-hegyi erdőtömbön több haszonbérlet osztozott, ezek egyike a Kab-hegy 2004 Kht. (illetve Kht. mögött álló vegyipari vállalkozó) mintegy 20 km-nyi kerítéssel szeretne volna a biztosítani azt, hogy az állítása szerint évente kiszórt 1200 t kukorica vadhússá alakulva ne sétáljon át a szomszédos területre. (Megjegyzem, a Bakonyban hagyományai vannak a vadászati célú kerítésnek, hiszen Odvas-kő környékén is látni kőkorszaki – feltehetően vadterelési célú – kőfalakat.) Az építési engedélyt (4031/6/2005) kiadó veszprémi jegyző nem pepecselt szakha-

tóság megkeresésével, és nem zavarta az élő vad állami tulajdon mivolta sem. Szerencsére a végső fokon eljáró Veszprém Megyei Közigazgatási Hivatal érzelte a Balaton Felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságának véleménye alapján az indokolatlan, túlzott mértékű, és káros beavatkozás veszélyét, így elutasította a kérelmet. Azt is megállapították, hogy a kerítés a vadat *közútra terelte volna*.²⁰ És ezzel elérkeztünk írásunk utolsó részéhez, amikor az ember egészséges környezetbe fűződő joga találkozik a közlekedés biztonságával kapcsolatos jogaival.

A *közúthálózat* köztulajdon, és a Vtv. Szerint *nem része a vadászterületnek*; magyarul közúton tilos vadászni. De rámehet-e vajon a vad a közútra? Minden további nélkül, hiszen a Legfelsőbb Bíróság az EBH 2000.198.sz döntésében meg is írta, hogy a vadászatra jogosult tevékenységi körében *nem minősíthető rendellenességnek* az a körülmény, hogy a vad a közúton föltűnik. Amennyiben kárt okoz, ő a bőrével, a vadásztársaság pedig (ha veszély-jelző tábla kihelyezését nem kezdeményezte, vagy vétkessége megállapítható) forintokkal fizet.

A 2005.212. sz BH-ban viszont azt is megírta a bíróság, hogy autópályára nem teheti vad a patáját, hiszen a pályadíj megfizetésekor ígéretet kap az autós arra, hogy nagy sebességgel keresztező forgalom, lassú jármű, kerékpár, vad stb. társaságát nélkülözve tud biztonsággal közlekedni. Bár a döntés már szakállas viccnek számít, a vadak között igen elterjedt analfabetizmus miatt az építőt jogszabály kötelezi kerítés építésére. A jogi okfejtés részletes ismertetésétől eltekintek, mert annak eldöntése, hogy a vadnak az autópályára kerülése „elháríthatatlan belső vagy külső ok”, esetleg „rendellenesség”-e semmivel sem visz közelebb a probléma megoldásához. Lényegesebb az, hogy ugyan a rendszeres ellenőrzést elvégzi az útkezelő, felelőssége annak eredményét illetően nincs (!), mert elzárkózott a bíróság annak vizsgálatától, hogy miként kerülhetett a vad az útra. Ezenkívül figyelmet érdemel még az a megállapítás, miszerint az autópálya, vagy a gyorsforgalmi út *a vadászatra jogosult működési körének* tekinthető – erre a kérdésre még visszatérek.

Sajnos nem értem azt, ha valaki szerződésben, ellenérték fejében vállal egy kötelezettséget, azt miért nem lehet rajta felelőssége megállapítása mellett számon kérni. A vad mezőgazdasági kártétele a vadásznak – ha áttételesen és csak részben is – de haszon, így logikus a felelőssége. Érdemes lenne megállapítani azt, hogy a gyorsforgalmi úthálózatnak mi az a vadászati, vadgazdálkodási haszna, amely a kárfelelősség alapjául szolgál.

²⁰ <http://vip.gportal.hu/gindex.php?pg=5266344>

A Legfelsőbb Bíróság döntése ellenére a Dabasi Városi Bíróság 7.G.20.196/2009/9. sz ítéletében vizsgálta a *vad bejutásának okát*. Megállapította a kerítés építési hibáit, és ezért az autópálya kezelőjének felelősségét.

Összefoglalás

Az idézett esetek egy-egy kérdéskörből kiragadott gyakorlati példák, így nem ölelik föl adott téma egészét. Eredményeiket összegezve azonban ijesztő kép alakulhat ki bennünk:

- túlszaporodott minden vadállomány, amely kárt okoz;
- állami pénzből lehet szinte korlátlanul csökkenteni a vadak élőhelyét;
- nem létezik olyan terület, ami a vad „természetes élőhelye”, hiszen az általa okozott kár minden esetben jogellenes, és bárholnan kizárható (mező- és erdőgazdaság);
- a vadászatra jogosult jogai a vadászterülethez kötődnek, felelőssége viszont a „működési köréhez” ami azt esetenként jócskán meghaladja;
- utóbbihoz kapcsolódóan a vadászatra jogosult perbeli ellenfeleit a jogalkotás és a jogalkalmazó szervek felelőtlenséggel vértetik föl.

Kritikát megfogalmazni persze mindig könnyebb, mint megoldást nyújtani. Jelen esetben a természettudományok is adósak több kérdés megválaszolásával, így még nem várható el a jogalkotótól, vagy a szakkérdésekben gyakran teljesen járatlan, a 'klasszikus' polgári jogi elveken nevelkedett jogalkalmazóktól a problémák ésszerű megoldása. Azonban, ha a vonatkozó jogszabályokban a *kártérítés* mellé bekerülne a *kártalanítás* fogalma, illetve a vadászatra jogosult felelősségét (és gazdasági terheit) sikerülne egy ésszerűbb szintre csökkenteni, az ítélkezési gyakorlatot kedvező irányban tudná befolyásolni. Ezen változtatások középpontjában pedig véleményem szerint a különböző kerítések állnak.